

VISIÓN E COÑECEMENTO DO ALUMNADO DE TRABALLO SOCIAL SOBRE A MUTILACIÓN XENITAL FEMININA (MXF)

VISIÓN Y CONOCIMIENTO DEL ALUMNADO DE TRABAJO SOCIAL SOBRE LA MUTILACIÓN GENITAL FEMENINA (MXF)

PERCEPTIONS AND KNOWLEDGE OF SOCIAL WORK STUDENTS ABOUT FEMALE GENITAL MUTILATION (FGM)

Elisa Gómez Alberte - Traballadora social

elisagomezalb@gmail.com

RESUMO

O presente artigo deriva dun traballo de fin de grado focalizado na Mutilación Xenital Feminina entendida como a escisión total ou parcial dos órganos xenitais femininos ou calquera outra lesión dos mesmos por motivos non médicos. Tense por obxectivo descubrir cal é a visión e o coñecemento que ten o alumnado do grao Trballo Social da Facultade de Educación e Trballo Social de Ourense da Universidade de Vigo sobre a Mutilación Xenital Feminina. Así mesmo, preténdese coñecerse dito estudantado concibe a MXF como unha forma de violencia de xénero e se dende o Trballo Social se debe facer unha maior labor para a súa erradicación. Para iso, administrouse un cuestionario “Ad Hoc” de tipo cuantitativo a unha mostra de 147 estudantes e realizouse unha análise estatística a través do SPSS v.24. Os resultados obtidos son que a maioría de participantes conciben a MXF como un dos temas máis importantes da sociedade actual e como unha forma de violencia de xénero. Así mesmo, consideran que dende o Trballo Social débese facer unha maior labor para abolir dita práctica.

PALABRAS CHAVE

Mutilación xenital feminina, traballo social, alumnado, dereitos humanos e violencia de xénero.

RESUMEN

El presente artículo deriva de un trabajo de fin de grado focalizado en la Mutilación Genital Femenina entendida como la escisión total o parcial de los órganos genitales femeninos o cualquier otra lesión de los mismos por motivos no médicos. Se tiene por objetivo descubrir cuál es la visión y el conocimiento que tiene el alumnado del grado Trabajo Social de la Facultad de Educación y Trabajo Social de Ourense de la Universidad de Vigo sobre la Mutilación Genital Femenina. Asimismo, se pretende conocer si dicho estudiantado concibe la MGF como una forma de violencia de género y si desde el Trabajo Social se debe hacer una mayor labor para su erradicación. Para ello, se administró un cuestionario "Ad Hoc" de tipo cuantitativo a una muestra de 147 estudiantes y se realizó un análisis estadístico a través del SPSS v.24. Los resultados obtenidos son que la mayoría de participantes conciben la MGF como uno de los temas más importantes de la sociedad actual y como una forma de violencia de género. Asimismo, consideran que desde el Trabajo Social se debe hacer una mayor labor para abolir dicha práctica.

PALABRAS CLAVE

Mutilación genital femenina, trabajo social, alumnado, derechos humanos y violencia de género.

ABSTRACT

This article derives from a final degree project focused on Female Genital Mutilation understood as the total or partial excision of the female genital organs or any other injury to them for non-medical reasons. The objective is to discover what is the vision and knowledge that the students of the Social Work degree of the Faculty of Education and Social Work of Ourense of the University of Vigo have about Female Genital Mutilation. Likewise, it is intended to know if said student body conceives FGM as a form of gender violence and if Social Work should do more work for its eradication. To do this, a quantitative "Ad Hoc" questionnaire was administered to a sample of 147 students and a statistical analysis was performed using SPSS v.24. The results obtained are that the majority of participants conceive FGM as one of the most important issues in today's

society and as a form of gender violence. Likewise, they consider that Social Work should do more work to abolish this practice.

KEYWORDS

Female genital mutilation, social work, students, human rights and gender violence.

INTRODUCCIÓN

A Mutilación Xenital Feminina soe ser un tema do que non se ten apenas coñecemento nin é especialmente estudado e menos no ámbito social como é o Traballo Social. Isto explícase, en parte, porque non é un fenómeno que en España sexa moi habitual atopar, xa que soe ser maioritariamente practicada en África, pero os movementos migratorios e a poboación refuxiada implican que moitas mulleres e nenas procedentes de países practicantes se despracen a outros territorios non practicantes (Tejón, 2021) e, en consecuencia, faise máis necesario coñecer e investigar a MXF, difundir información ao respecto para concienciar e sensibilizar e para poder dispor de información que permita unha adecuada intervención coas mulleres que sofren esta práctica ou están en risco de sufrila.

1. MUTILACIÓN XENITAL FEMININA (MXF)

De acordo a Kaplan e Grupo Interdisciplinar para a Prevención e o Estudo das Prácticas Tradicionais Prexudiciais (GIPE/PTP) (2017), citado en Fundación Wassu-UAB (2020), ao redor do mundo, nenas e mulleres, sufriron prácticas e actitudes que se mantiveron ao longo do tempo e que xorden do sistema patriarcal que existe na sociedade. As diferentes formas de discriminación de xénero van desde a queima de bruxas, acoso, violacións, asasinatos por cuestións de honra, mutilación xenital feminina etc. A Mutilación Xenital Feminina, coñecida tamén polas súas siglas MXF, é recoñecida internacionalmente como unha violación dos dereitos humanos de mulleres e nenas, xa que transgride os seus dereitos á integridade, tanto psicolóxica como fisicamente, xa que as persoas que sufriron esta práctica ven afectadas a súa saúde sexual e reprodutiva de maneira directa. Así pois, a MXF é unha das tantas formas de manter as desigualdades de xénero vivas. É, polo tanto, unha mostra máis do afianzada que se atopa a desigualdade entre sexos. Así pois,

considérase a MXF como unha maneira de discriminación cara as mulleres (García, 2016). Atendendo á declaración de Beijing (1995), o artigo 113 di: A expresión “violencia contra a muller” refírese a todo acto de violencia baseado no xénero que ten como resultado posible ou real un dano físico, sexual ou psicolóxico, incluídas as ameazas, a coerción ou a privación arbitraria da liberdade, xa sexa que ocorra na vida pública ou na privada. Por conseguinte, a violencia contra a muller pode ter, entre outras, as seguintes formas: A violencia física, sexual e psicolóxica na familia, incluídos [...] a mutilación xenital e outras prácticas tradicionais que atentan contra a muller (Nacións Unidas, 1995, p. 86). A violencia contra a muller obstaculiza que os obxectivos de igualdade, desenvolvemento e paz poidan chegar a cumprirse así como que os seus dereitos humanos e liberdades fundamentais se vexan mermados (Nacións Unidas, 1995).

De acordo con Kaplan e Grupo Interdisciplinar para a Prevención e o Estudo das Prácticas Tradicionais Prexudiciais (GIPE/PTP) (2017), citado en Fundación Wassu-UAB (2020), a pesar de a MXF ser de carácter local no pasado, na actualidade é global e atópase na diáspora mundialmente debido aos movementos migratorios.

A mutilación xenital feminina, tamén coñecida como ablación (Blanco e Herrán, 2021) defínese, segundo a Organización Mundial da Saúde (2020), como “a escisión total ou parcial dos órganos xenitais femininos ou calquera outra lesión dos mesmos por motivos non médicos” onde este tipo de intervencións non supoñen ningún tipo de beneficio para a saúde das mulleres afectadas. Dependendo de como se realice a MXF, esta pode ser de catro tipos: Tipo I ou Clitoridectomía, Tipo II ou Escisión, Tipo III ou Infibulación e Tipo IV. Segundo Tejón (2021), as mutilacións do tipo I e II son as máis frecuentes, formando o 90% dos casos, mentres que o tipo III é a menos habitual. Así mesmo, de acordo a Cisneros (2021) e Torres et al. (2021) cabe dicir que o tipo III estímase como a MXF máis perigosa para a saúde das nenas e mulleres afectadas.

En definitiva, a MXF é un tema que alude aos dereitos humanos e á violencia contra as mulleres, a cal implica repercusións tanto sanitarias como psicosociais (Fundación Wassu-UAB, 2020).

A MXF trátase dunha práctica moi antiga que, aínda que non se pode datar con seguridade, estímase que comezou no antigo Exipto, debido a que se atoparon evidencias

de momias mutiladas (Tejón, 2021), e mantívose no tempo, pois actualmente, de acordo á OMS (2020) e UNICEF (2020), valórase que máis de 200 millóns de nenas e mulleres actualmente vivas foron vítimas da MXF e que, aproximadamente, 4 millóns de nenas atópanse cada ano en risco de sufrila.

As razóns polas que tantas mulleres sofren este tipo de intervención, seguindo a Gallego e López (2010), son:

Razóns relixiosas e/ou mitolóxicas: Segundo Kaplan (1998) citado en Fundación Wassu-UAB (2020), non aparece ningunha referencia a MXF nin na Biblia nin no Corán. Aínda así, algunhas comunidades vinculan esta práctica a fins relixiosos ou a mitos.

Razóns sociolóxicas: lévase a cabo como “ritual de iniciación” que marca o paso das nenas cara á idade adulta e constitúe unha forma de unión social.

Razóns hixiénicas e estéticas: nalgunhas comunidades considérase que os órganos xenitais externos das mulleres son “sucios” e antiestéticos.

Razóns psicosexuais e reprodutivas: preténdese controlar a sexualidade da muller ao pensar que así se reduce o seu desexo sexual. En concordancia a Kaplan (2017), a MXF serve para manter a virxindade da nena e previr a promiscuidade. Así mesmo, crese que aumenta a fertilidade.

En definitiva, de acordo a Tejón (2021), a MXF non está claramente vinculada a unha relixión nin a unha zona xeográfica específica, senón que se leva a cabo por motivos socioculturais de etnias concretas.

A MXF é un procedemento que trae consigo a aparición de complicacións físicas, sexuais e psicolóxicas. Distínguense entre consecuencias inmediatas ou a curto prazo e a longo prazo (Tejón, 2021).

De acordo ás complicacións inmediatas, seguindo á OMS (2020), atópanse as seguintes: dor intensa, hemorraxia, inflamación dos tecidos xenitais, lesións dos tecidos xenitais lindeiros, febre, infeccións como o tétanos, problemas urinarios, estado de choque e, a súa consecuencia máis extrema, a morte.

A OMS (2020) sinala como consecuencias a longo prazo: infeccións urinarias; complicacións menstruais; tecido e queuloide cicatriciales; problemas sexuais; maior risco de dificultades no parto e de mortalidade neonatal; requirimento de novas intervencións cirúrxicas.

A OMS (2020), tamén indica consecuencias psicolóxicas, como ansiedade, depresión, trastorno de estrés postraumático, escasa autoestima, etc. A maiores, autores como Gomez-Limón (2011) citado en Roia (2020), identificaron unha síndrome chamada *genitally focused anxiety-depression* que consiste en “unha constante preocupación sobre o estado dos xenitais e pánico á infertilidade”.

Segundo Gallego e López (2010), a MXF practícase, aproximadamente, en 40 países onde 28 deles atópanse en África. O resto de países pertencen a Oriente Medio e Asia. Por outra banda, informáronse casos máis illados en América Latina, concretamente, en Brasil, México, Perú e Colombia (Tejón, 2021), sendo este último o que presentaría maior número de casos. En Colombia este procedemento practícano comunidades indíxenas (González, 2022).

A prevalencia da MXF en Yibuti e Somalia chega ao 98%. Así mesmo, sobre 18 países africanos (cabe resaltar Guinea, Sudán, Malí e Etiopía) e Exipto contan con índices do 50%, segundo as cifras oficiais. Por outra banda, debido aos movementos migratorios e ao incremento da poboación refuxiada, os casos de MXF están presentes tamén en países europeos, Canadá, Australia, Nova Zelandia e Estados Unidos (Tejón, 2021).

De acordo a Caño et al. (2008), citado en Fundación Wassu-UAB (2020), en España tívose constancia de prácticas de MXF nos anos 1993, en Cataluña, e en 1996, en Palma de Mallorca. Desde esas datas non se detectaron máis casos exercidos no país de maneira oficial, pero si se captaron mulleres inmigrantes que sufriron dita mutilación nos seus respectivos países de orixe, en comunidades como Cataluña e Andalucía. Unha das razóns polas que, aínda que existan casos, ben sexa de prácticas no propio país ou de inmigrantes mutiladas, estes non se detectan é porque en España non existe un plan integral dirixido a frear e deter a MXF. A nivel estatal, non existe un rexistro das mulleres mutiladas que se atopan vivindo en España, independentemente dos datos que poida haber a nivel autonómico grazas a protocolos sobre MXF. Así, cabe lembrar que a existencia

destes protocolos dependen de distintos factores, coma se a comunidade autónoma integrou a MXF dentro do seu marco legal específico sobre violencia de xénero e de se elaboraron un protocolo específico (Fundación Wassu-UAB, 2020). Engadir que, actualmente, Galicia non conta con ningún protocolo respecto á MXF. Por outra banda, existe a nivel nacional o Protocolo básico de intervención contra os malos tratos infantís no ámbito familiar onde se considera a MXF como unha forma de malos tratos graves ás nenas (Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, 2014). A nivel europeo, resulta esencial facer referencia o Convenio do Consello de Europa sobre prevención e loita contra a violencia contra a muller e a violencia doméstica ou Convenio de Estambul xa que denomina e especifica a MXF como violencia de xénero.

A Fundación Wassu, da Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), encárgase desde 2001 de facer unha actualización cada catro anos do Mapa de MXF no país, trátase dun estudo xeodemográfico que localiza a zona xeográfica de persoas procedentes de países considerados como practicantes destas mutilacións. Desta maneira, de acordo a Kaplan e López (2017), segundo a información lanzada nestes Mapas de MXF, en 2016, España contaba con 69.086 mulleres e nenas residentes que proviñan de países onde se realizaba este procedemento, sendo Nixeria, Senegal, Gambia, Guinea e Ghana os países de onde proveñen máis mulleres. Así mesmo, as comunidades autónomas de España onde se concentra maior poboación feminina con MXF son Cataluña (30,8%), Madrid (12,9%) e Andalucía (11,3%). Galicia é das comunidades con menores índices (2,2%), aínda así, detectouse un incremento maior ao 10% desde 2012.

Por outro lado, é fundamental tratar a labor que se pode realizar dende o Traballo social fronte a MXF. A prevención é o elemento básico dende o que se deben fundamentar calquera das actuacións desenvolvidas desde os distintos ámbitos: sociais, sanitarios, educativos etc. O obxectivo desta prevención é eliminar a MXF. Este propósito pode lograrse transformando os valores fundamentados nunha sociedade patriarcal en valores igualitarios (Villasanta, 2014). Para isto, é preciso tratar o tema de forma integral, é dicir, desde as perspectivas de distintos sectores como, por exemplo, o Traballo Social (Rodríguez, 2018).

De acordo a Villasanta (2014), as funcións dos/as profesionais do Traballo Social respecto á MXF son as seguintes:

- Ofrecer información, sobre todos os aspectos pertinentes, como as consecuencias da MXF na saúde da muller afectada por esta práctica.
- Informar sobre a situación legal da MXF a nivel nacional e internacional.
- Realizar actuacións de sensibilización ou concienciación, exercidas grazas a campañas e programas, que necesariamente deberán abordar os mitos e concepcións erróneas sobre o tema.

Cando existan factores de risco de poder producirse esta práctica haberá que levar a cabo unha intervención, de carácter preventivo se non hai indicios de risco inminente (como a realización dunha viaxe ao seu país de orixe onde culturalmente se efectúan as MXF e indicios de aceptación de dita actividade). Levarase a cabo tanto unha entrevista coa usuaria e/ou a familia desta así como unha coordinación co centro de saúde para levar a cabo un seguimento e poder detectar a posible ablación. En caso de realizarse, levarase a cabo outra entrevista coa familia para mellorar a información sobre o tema, as súas consecuencias e similares.

É de vital importancia que todas estas funcións se exerzan desde a empatía e o respecto, sen culpabilizar ou xulgar ás persoas afectadas directamente por esta práctica e ás súas familias. É necesaria, pois, para a correcta abordaxe desta intervención, o traballo de carácter multidisciplinar.

Finalmente, tendo en conta todo o anterior comentado, o obxectivo xeral desta investigación é descubrir cal é a visión e o coñecemento que ten o alumnado de Traballo Social sobre a Mutilación Xenital Feminina. Os obxectivos específicos son:

- Pescudar se o alumnado de Traballo Social considera que a MXF é un dos problemas máis importantes da sociedade actual.
- Coñecer se o alumnado de Traballo Social considera a MXF como unha forma de violencia de xénero.
- Saber se o estudantado de Traballo Social considera necesario un maior traballo dende esta profesión para erradicar a MXF.

2. METODOLOXÍA

2.1. Participantes

Para a elaboración do presente estudo participaron 147 estudantes do Grao de Traballo Social da Facultade de Educación e Traballo Social da Universidade de Vigo, dos cursos de primeiro, segundo, terceiro e cuarto do grao. O cuestionario aplicouse durante o segundo cuadrimestre.

A continuación, preséntase a distribución da mostra na Táboa 1

Táboa 1

Distribución da mostra

		FRECUENCIA	PORCENTAXE
Sexo	Feminino	126	85,7%
	Masculino	21	14,3%
Idade	18 e 21 anos	92	62,59%
	22 e 26 anos	49	33,33%
	27 e 34 anos	6	4,08%
Zona residencial	Rural	65	44,2%
	Urbana	82	55,8%
Nacionalidade	Española	143	97,28%
	Outra	4	2,72%
Curso	Primeiro	61	41,5%
	Segundo	51	34,7%
	Terceiro	22	15%
	Cuarto	13	8,8%
MOSTRA TOTAL= 147estudantes			

Obsérvase que a maior porcentaxe da mostra é feminino, cunha idade comprendida entre os 18 e 21 anos (cunha media de idade de 21,34 anos e unha desviación típica de 2,80), que reside habitualmente en zona urbana, de nacionalidade española e estudante de primeiro e segundo curso.

2.2. Instrumento de medida e definición de variables

Como instrumento de medida utilizouse o cuestionario “Ad hoc” (Anexo 1). O seu fin é conseguir, de forma sistemática e ordenada, información suficiente sobre aquelas variables que interveñen na presente investigación. O cuestionario empregado foi elaborado por María Segredo Armas como parte do seu Traballo de Fin de Grao (2021) na Universidade A Lagoa. Este instrumento ten a finalidade de estudar a visión e o coñecemento do alumnado de Traballo Social respecto ao concepto de Mutilación Xenital Feminina relacionado co de violencia de xénero. A súa realización dura uns 10 minutos.

O presente cuestionario está constituído por 21 ítems estruturados en 4 bloques. O primeiro está formado por 5 ítems de índole sociodemográfica e académica: sexo, idade, zona residencial, nacionalidade e curso. O segundo bloque, está formado por 7 ítems referidos ao concepto de Mutilación Xenital Feminina. Por outra banda, o terceiro bloque consta de 6 ítems e alude a MXF como unha maneira de violencia de xénero. Finalmente, o último bloque de 3 ítems está vinculado ao que se pode realizar dende o Traballo Social para a erradicación desta práctica.

Doutra banda, respecto ás variables medidas no cuestionario, estas son as seguintes. As variables sociodemográficas e académicas correspóndense co bloque 1. A variable concepto de MXF, que permite pescudar o coñecemento e visión do concepto que ten o estudantado da MXF, asóciase co bloque 2. En canto á variable violencia de xénero e MXF, que permite coñecer se o estudantado vincula a MXF co concepto de violencia de xénero, esta reflíctese no bloque 3. Finalmente, a variable Traballo Social e MXF, que se corresponde coa percepción do alumnado sobre se é necesario facer un maior traballo dende o traballo social para erradicar dita práctica, atópase no bloque 4.

Os ítems 13, 14, 15, 16, 17, 18 e 19 valóranse cunha escala tipo Likert (1 = Nada; 5 = Totalmente de acordo). Os ítems 9, 11, 21 e 22 correspóndense con preguntas de resposta múltiple. Os ítems número 2 e 4 son preguntas abertas e, finalmente, o resto de ítems, son preguntas de resposta única.

2.3. Procedemento

O cuestionario foi administrado de forma colectiva no horario regular de clases en primeiro, segundo, terceiro e cuarto curso do grao de Traballo Social, na Facultade de Educación de Ciencias da Educación e Traballo Social. Tras ofrecer a información (finalidade, confidencialidade e anonimato da investigación) e instrucións pertinentes sobre o cuestionario, o alumnado procedeu a súa realización de modo voluntario. Resulta oportuno sinalar que non transcorreu ningunha incidencia e, por outra banda, destacar a colaboración do profesorado e alumnado.

2.4. Deseño de investigación e análise de datos

A presente investigación é de corte cuantitativo. O corte cuantitativo refírese á metodoloxía cuantitativa, a cal está baseada no enfoque positivista e empírico da ciencia, é un tipo de estratexia que utiliza fundamentalmente os números e os métodos estatísticos. Este tipo de metodoloxía busca o xeral e o extenso, os resultados obtidos tratan de ser xeneralizables e, ademais, permite ao investigador/a definir cousas previamente. Así mesmo, a investigación, en canto á variable de tempo, esta é de natureza transversal, xa que se trata dun tipo de investigación fundamentado na observación que analiza datos que poden variar no tempo e que foron recollidos nun período de tempo determinado sobre unha mostra que foi definida con anterioridade. O deseño dos obxectivos é descritivo (Segredo, 2021).

En canto á análise de datos, estes foron analizados a través do programa estatístico SPSS versión 24.

3. RESULTADOS

No presente apartado expóñense os resultados obtidos da investigación segundo os obxectivos expostos.

Para poder dar resposta ao primeiro obxectivo específico, pescudar se o alumnado de Traballo Social considera que a MXF é un dos problemas máis importantes da sociedade actual, a mostra respondeu ao ítem 12 pertencente ao segundo bloque onde se mide o coñecemento do concepto da MXF. Os resultados son os que seguen na Táboa 2.

Táboa 2*Porcentaxe do alumnado que considera a MXF como un problema importante*

Concepto de MXF	
12. No mundo, a MXF exerceuse en máis de 200 millóns de nenas e mulleres. Sabendo isto, considera que é un dos problemas máis importantes da sociedade actual?	
Si (%)	79,6%
Non (%)	5,4%
Non teño unha opinión sobre iso (%)	15%

No ítem 12, o 79,6% dos/as estudantes considera que a MXF é un dos problemas máis importantes na sociedade actual. Para responder o segundo obxectivo específico, o estudiantado de Traballo Social considera que a MXF é unha forma de violencia de xénero, presentáronse os ítems 13, 14, 15, 16, 17, 18 e 19 pertencentes ao terceiro bloque onde se mide a variable violencia de xénero e MXF. Preséntanse seguidamente os resultados na Táboa 3.

Táboa 3*Porcentaxes de se o alumnado considera ou non a MXF como violencia de xénero*

Violencia de xénero e MXF	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
13. A MXF é un tipo de violencia de xénero	0%	1,4%	3,4%	8,8%	86,4%
14. A MXF existe por a superioridade do home nas culturas onde é practicada	0%	0,7%	4,1%	23,1%	72,1%
15. A MXF realizase para lograr o sometemento feminino	1,4%	1,4%	3,4%	20,4%	73,5%
16. A MXF, moitas veces, realizase pola presión social á que é sometida a familia e a propia muller na cultura á que pertence	0,7%	0%	10,2%	25,2%	63,9%
17. A MXF é unha práctica cruel e inxusta para mulleres e nenas no mundo	0%	0%	0%	3,4%	96,6%
18. A MXF é un tipo de violencia que priva á muller dunha parte do seu corpo	0%	0%	0,7%	3,4%	95,9%
19. A MXF impide que a parte do corpo afectada cumpra unha función determinada	0,7%	0%	2,7%	10,9%	85,7%

Nota: 1: Nada de acordo; 5: Totalmente de acordo

En primeiro lugar, respecto ao ítem 13 onde se pregunta se a MXF é un tipo de violencia de xénero, o 86,4% do alumnado está Totalmente de Acordo. Na cuestión número 14, o 72,1% da mostra está Totalmente de Acordo con que a MXF existe pola superioridade do home nas culturas onde é practicada, seguido do 23,1% que marca De Acordo. No ítem 15, o 73,5% posiciónase Totalmente de Acordo respecto a que a MXF realízase para lograr o sometemento da muller, e o 20,4% está De Acordo. En canto ao ítem 16, o 63,9% da poboación analizada está Totalmente de Acordo en que a MXF realízase, en moitas ocasións, pola presión social á que é sometida a familia e a propia muller na cultura á que pertence, seguida do 25,2% que está De Acordo. Respecto ao ítem 17, o 96,6% móstrase Completamente de Acordo en que a MXF é unha práctica cruel e inxusta para mulleres e nenas no mundo. No ítem 18, o 95,9% da poboación afirma que está Totalmente de Acordo con que a MXF é un tipo de violencia que priva á muller dunha parte do seu corpo e, no ítem 19, o 85,7% posicionase Completamente de Acordo e o 10,9% De Acordo respecto a que a MXF impide que esa parte do corpo afectada cumpra unha función determinada.

Respecto ao último obxectivo, coñecer se o estudantado de Traballo Social considera necesario un maior traballo dende esta profesión para erradicar a MXF, presentáronse os ítems 20, 21 e 22 correspondentes ao bloque 4 onde se mide a variable Traballo Social e MXF. Os resultados alcanzados preséntanse a continuación na Táboa 4 e 5.

Táboa 4

Porcentaxe de alumnado que cre que o TS necesita facer un maior traballo para abolir a MXF

Traballo Social e MXF	
20. Como estudante de Traballo Social, considera que dende esta profesión se necesita facer un maior traballo para abolir a MXF?	
Si (%)	98%
Non (%)	0%
Non o teño claro (%)	2,1%

Táboa 5

Responden só quen es afirmaron Si no anterior ítem

Traballo Social e MXF	(%)
21.1 Viola os dereitos humanos	85,7%
21.2 É unha forma de violencia cara as mulleres	83%
21.3 O TS é unha profesión dende a que se debe actuar para asegurar os dereitos e benestar das persoas	90,5%

O 98% considera, como estudantes de Traballo Social, que dende esta profesión necesítase facer un maior traballo para abolir a MXF. E, desta porcentaxe, o 90,5% afirma que é así porque o TS é unha profesión dende a que se debe actuar para asegurar os dereitos e benestar das persoas.

4. CONCLUSIÓN

En relación ao primeiro Obxectivo Específico, pescudarse o alumnado de Traballo Social considera que a MXF é un dos problemas máis importantes da sociedade actual, os/as alumnos/as contemplan a MXF como tal, é dicir, como un problema importante da sociedade que debe terse en consideración.

Respecto ao segundo Obxectivo Específico, coñecer se o alumnado de Traballo Social considera a MXF como unha forma de violencia de xénero, pódese dicir que, efectivamente, o estudantado concibe a MXF como unha práctica de violencia cara ás mulleres, cuxa existencia se pode explicar pola idea da superioridade do home nas culturas onde é practicada, considerándoa como unha práctica inxusta e cruel cara ás nenas e mulleres do mundo.

En canto ao último Obxectivo Específico, coñecer se o estudantado de Traballo Social considera necesario un maior traballo dende esta profesión para erradicar a MXF, o resultado é afirmativo, considerando que dende o Traballo Social é necesario realizar unha maior intervención para poder eliminar dita práctica, alegando principalmente que

é dende esta profesión dende a que se debe actuar para asegurar os dereitos e benestar das persoas, tendo en conta que a MXF viola os dereitos humanos e que é unha forma de violencia cara ás mulleres.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- Blanco, J. y Herrán, O. A. (2021). Mutilación genital femenina, entre la cultura y los derechos humanos. *Via Inveniendi Et Iudicandi*, 16(1), 1-28. <https://doi.org/10.15332/19090528.6478>
- Cisneros, F. (2021). Cuando la cultura se torna violencia: El derecho penal ante las mutilaciones genitales femeninas. *Revista Electrónica de Estudios Penales y de la Seguridad: REEPS*, (7), 30. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7750408>
- Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra las mujeres y la violencia doméstica. Consejo de Europa, 11 de mayo de 2011, no. 210. <https://rm.coe.int/1680462543>
- Fundación Wassu-UAB. (2020). La mutilación genital femenina en España. https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/estudios/investigaciones/2020/pdfs/Estudio_MGF.pdf
- Gallego, M. A. y López, M. I. (2010). Mutilación genital femenina: Revisión y aspectos de interés médico legal. *Cuadernos de medicina forense*, 16(3), 145-151. https://scielo.isciii.es/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1135-76062010000200002
- García, M. P. (2016). Manual de prevención de la mutilación genital femenina: buenas prácticas. Confederación Nacional Mujeres en Igualdad.
- González, E. (2022). Coyuntura actual de la mutilación genital femenina en Colombia y la lucha por erradicarla para 2030. *Forum. Revista Departamento de Ciencia Política*, (21), 33-50. <https://doi.org/10.15446/frdcp.n21.93984>
- Kaplan, A. y Grupo Interdisciplinar para la Prevención y el Estudio de Prácticas Tradicionales Perjudiciales (GIPE/PTP). (2017). Mutilación genital femenina: Manual para profesionales. <https://www.uab.cat/servlet/BlobServer?blobtable=Document&blobcol=urldocument&blobheader=application/pdf&blobkey=id&blobwhere=1345806885787&blobnocache=true>

- Kaplan, A. y López, A. (2017). Mapa de la Mutilación Genital Femenina en España 2016. Servei de Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona. <https://www.uab.cat/web/transferencia-de-conocimiento/mutilacion-genital-femeninamgf-1345799901785.html>
- Naciones Unidas. (1995). Declaración y Plataforma de Acción de Beijing / Declaración política y documentos resultados de Beijing+5. https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/BPA_S_Final_WEB.pdf
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2014). Protocolo básico de intervención contra el maltrato infantil en el ámbito familiar. https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/productos/pdf/MaltratoInfantil_accesible.pdf
- Organización Mundial de la Salud. Mutilación genital femenina. <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/female-genital-mutilation>
- Roa, M. D. P. (2020). Mutilación genital femenina: consecuencias para la salud física y mental; una violación de los derechos humanos de mujeres y niñas. *Vía Inveniendi et Iudicandi*, 15 (2), 59. <https://www.proquest.com/docview/2508130603?fromopenview=true&pq-origsite=gscholar>
- Rodríguez, A. M. (2018). Sistema de protección social en la maternidad y la paternidad: la intervención social del/de la trabajador/a social sanitario/a. *Trabajo social hoy*, (85), 7-26. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6704763>
- Segredo, M. (2021). Visión y conocimiento del estudiantado de trabajo social sobre la Mutilación Genital Femenina. [Trabajo Fin de Grado, Universidad de La Laguna]. <https://riull.ull.es/xmlui/bitstream/handle/915/23915/Vision%20y%20conocimiento%20del%20estudiantado%20de%20trabajo%20social%20sobre%20la%20Mutilacion%20Genital%20Femenina.%20Proyecto%20de%20investigacion.%20.pdf?sequence=1>
- Tejón, L. (2021). La Mutilación Genital Femenina [Trabajo Fin de Grado, Universidad Autónoma de Barcelona]. <https://eugdspace.eug.es/bitstream/handle/20.500.13002/770/La%20mutilacion%20genital%20femenina.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Torres, A. V., Pérez, M., Antón, C. y Vega, M. C. (2021). Niñas migrantes y mutilación genital femenina: los números cuentan que... Políticas públicas en defensa de la

inclusión, la diversidad y el género III: migraciones y derechos humanos (pp. 213-225). Ediciones Universidad de Salamanca. <https://eusal.es/index.php/eusal/catalog/view/978-84-1311-467-5/5556/6271-1>

UNICEF. ¿Qué es la mutilación genital femenina? Respuesta a 7 preguntas. <https://www.unicef.org/es/historias/lo-que-debes-saber-sobre-la-mutilacion-genital-femenina>

Villasanta, L. (2014). Mutilación Genital Femenina desde el Trabajo Social. [Trabajo Fin de Grado, Universidad de Jaén]. <https://tauja.ujaen.es/handle/10953.1/424>

Anexo 1. Cuestionario sobre a Mutilación Xenital Feminina

O presente cuestionario ten por obxecto estudar o coñecemento e a visión que ten o estudantado de Traballo Social da Universidade de Vigo, acerca da Mutilación Xenital Feminina vinculada á Violencia de Xénero. Esta investigación forma parte do Traballo de Fin de Grao de Elisa Gómez Alberte, estudante de 4º curso de Traballo Social, da Universidade de Vigo.

É totalmente anónimo, os seus resultados serán usados con fins académicos. Solicítase absoluta sinceridade na realización do cuestionario e a execución do mesmo pode ser duns 10 minutos.

Moitas grazas pola vosa colaboración. A vosa participación é fundamental.

RESPONDERANSE TODAS E CADA UNHA DAS CUESTIÓNS, MARCANDO OU COMPLETANDO, SEGUNDO CORRESPONDA

Datos sociodemográficos:

1. Sexo: 1.1. Feminino 1.2. Masculino

2. Idade: ..... (anos)

3. Zona Residencial: 3.1. Rural 3.2. Urbana

4. Nacionalidade: .....

5. Curso do Grao de Traballo Social (Aquelas persoas que estuden materias de diferentes cursos marcarán aquel curso do que teñan máis materias).

5.1. Primeiro 5.2. Segundo 5.3. Terceiro 5.4. Cuarto

Concepto de Mutilación Xenital Feminina (MXF)

6. A mutilación xenital feminina (MXF) é:

6.1. A extirpación, parcial ou total, ou intervención nos órganos xenitais externos femininos sen xustificación médica e non beneficiosa para a súa saúde.

6.2. A extirpación, total ou parcial, ou intervención nos xenitais externos femininos que benefician a súa saúde, como previr o contaxio de enfermidades de transmisión sexual ou por razóns de fertilidade.

6.3. A extirpación, total ou parcial, ou intervención nos xenitais externos femininos para mitigar o desexo sexual e garantir a fidelidade a súa parella.

7. Cre que é un problema presente no noso país?

7.1. Si   7.2. Non

8. Coñece a alguén que sufrise dita práctica?

8.1. Si   8.2 Non   8.3. Non teño constancia diso

9. Cando ve as siglas MXF (Mutilación Xenital Feminina), cales son as primeiras palabras que lle veñen á cabeza? Pode marcar varias opcións.

9.1. Dor	9.7. Ilegal
9.2. Cultura	9.8. Violencia
9.3. Sometemento	9.9. Superioridade do home
9.4. Inferioridade da muller	9.10. Machismo
9.5. Tortura	9.11. Aberración
9.6. Legal	9.12. Outra.....

10. Cre que é unha práctica que debería de ser legal?

10.1. Si   10.2. Non   10.3. Non o teño claro

11. Por que cre que se desenvolve dita práctica? Pode marcar varias opcións.

11.1. Por razóns culturais	11.4. Por razóns psicosexuais e reprodutivas
11.2. Por razóns relixiosas e mitolóxicas	11.5. Por todas as anteriores
11.3. Por razóns hixiénicas e estéticas	11.6. Outras.....

12. No mundo, a MXF exerceuse en máis de 200 millóns de nenas e mulleres. Sabendo isto, considera que é un dos problemas máis importantes da sociedade actual?

12.1. Si   12.2. Non   12.3. Non teño unha opinión sobre iso

Violencia de Xénero e MXF (Para responder marque o número co que máis se identifique, tendo en conta que 1 é Nada de Acordo e 5 Totalmente de Acordo, todo en base a súa percepción como persoa).

13. A MXF é un tipo de violencia de xénero.   1   2   3   4   5

14. A MXF existe pola superioridade do home nas culturas onde é practicada.   1   2   3
4   5

15. A MXF realízase para lograr o sometemento feminino.   1   2   3   4   5

16. A MXF, moitas veces, realízase pola presión social á que é sometida a familia e a propia muller, na cultura á que pertence. 1 2 3 4 5

17. A MXF é unha práctica cruel e inxusta para mulleres e nenas no mundo. 1
2 3 4 5

18. A MXF é un tipo de violencia que priva á muller dunha parte do seu corpo. 1 2
3 4 5

19. A MXF impide que a parte do corpo afectada cumpra unha función determinada. 1
2 3 4 5

Traballo Social e MXF

20. Como estudante de Traballo Social, considera que dende esta profesión se necesita facer un maior traballo para abolir a MXF?

20.1. Si   20.2. Non   20.3. Non o teño claro

Nas seguintes cuestións, pódense marcar varias opcións de resposta:

21. Se respondeu si, seleccione as razóns polas que se debería de facer un maior traballo dende o Traballo Social para abolir a MXF

21.1. Viola os dereitos humanos

21.2. É unha forma de violencia cara as mulleres

21.3. O TS é unha profesión dende a que se debe actuar para asegurar os dereitos e benestar das persoas

22. Se respondeu non, seleccione as razóns polas que considera que non se debe de facer un maior traballo dende o Traballo Social para abolir a MXF:

22.1. Non se pode facer nada dende o Traballo Social

22.2. É deber doutras ramas tratar este tema

22.3. Non hai posibilidade real de producir un cambio

22.4. A MXF non viola os dereitos humanos

GRAZAS POLA SÚA COLABORACIÓN